

Морозов М. В., студ.; **Осиченко Г. О.**, д-р арх., доц.
*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

ДИЗАЙН АРТ-ПРОСТОРІВ В УМОВАХ РЕНОВАЦІЇ ІСТОРИЧНИХ БУДИНКІВ

Креативні простори – це публічні доступні місця в містах, де люди можуть вільно самовиражатися, обмінюватися ідеями, демонструвати іншим результати своєї творчості і взаємодіяти з іншими не в ролі споживача товарів або працівника компанії, а в ролі розробника, творця унікального продукту своєї особистості. Сучасні багатоструктурні креативні міські простори включають лофти, зони коворкінгу, арт-території, арт-простори, арт-квартали, дизайнерські рітейл-стріт, центри сучасного мистецтва. Великий інтерес представляє сучасна практика формування арт-просторів як арт-кластерів (нова форма ведення арт-бізнесу) в колишніх промислових підприємствах. Промислові споруди з їх величезними площами і високими стелями дозволяють об'єднувати на своїй території різноманітні креативні простори. Вони можуть використовуватися не тільки для житла, але й для організації багатофункціональних культурних центрів з виставковими залами, кафе, ресторанами, офісами, концертними майданчиками, арт-галереями, місцями для коворкінга тощо. Прикладами європейських арт-просторів, існуючих в форматі культурних кластерів, що здають частину своїх приміщень під офіси, шоу-руми, ресторани, ательє, танцювальні студії тощо, є Cable factory в Гельсінкі, Melkweg в Амстердамі, Tea factory в Лондоні, Superstudio в Мілані, лофт-проект «Поверхи», лофт Rizzordi Art Foundation і креативний простір «Ткачі» в Санкт-Петербурзі, Винзавод, Flacon, Данилевська мануфактура і Червоний жовтень в Москві, «Лофт» в Єкатеринбурзі. Вітчизняну практику представляє «Арсенал» в Києві, Арт-простір «Механіка», Освітній центр і коворкінг Spalah в Харкові та ін. Частина вже існуючих арт-просторів розміщується в пам'ятках архітектури, що вимагає збереження цінних властивостей об'єкта і фасадів. Останнім часом виникла ще одна тенденція у формуванні арт-просторів. На базі старого виробничого об'єкта створюється принципово нове соціальне середовище, котре відображає сутність виробничого процесу, його історію, і в той же час сам об'єкт стає частиною процесу або дійства, в якому сам об'єкт бере активну участь, як декорація або як безпосередня головна складова. Яскравим прикладом може бути колишній сталеливарний завод в Ротерхемі (Великобританія).

Аналіз створення арт-просторів на базі промислових та історичних будівель дозволив виявити особливості їх дизайну. Оскільки залишається зовнішня і конструктивна оболонка існуючої будівлі, то нові елементи можуть підкорятися існуючим акцентно-домінантним зв'язкам або

вступати в контраст, формуючи свою власну композиційну структуру. У якості архітектурно-дизайнерських засобів використовуються: співвідношення просторів, предметне наповнення (меблі, експозиція, предмети мистецтва тощо), колір, ритм елементів, пластика і фактура стін (огорожень) та ін. Домінуючим елементом композиції залишається простір, а предметне наповнення постійно змінюється. Не дотримується ієрархія композиційних засобів, часто додаткові засоби стають головними в створенні арт-просторів (колір, унікальні меблі, світлотехнічні засоби тощо). Використовуються різні інтер'єрні стилі, але найхарактернішим для арт-простору є стиль «Hard loft». В цілому особливості дизайнерських рішень арт-просторів виражаються в наступному:

- арт-простір – великий за площею простір, що перетікає та не має конструктивних перегородок;
- зонування простору досягається за допомогою дизайнерських прийомів (колірного рішення, розміщення меблів, мобільних прозорих перегородок, декоративних ширм, експозиції тощо);
- простір може ділитися на вертикальні яруси за допомогою спеціальних переходів, антресолей, сходів, пластики підлоги тощо;
- на території арт-кластеру створюються також комунікаційні простори з можливістю динамічних трансформацій для неформального спілкування людей;
- в інтер'єрі виявляється вихідний матеріал зовнішніх стін (цегляна кладка, оштукатурений бетон, необроблене дерево) або імітується, також використовується іржавий метал та ін.;
- в інтер'єрі конструктивна тектоніка посилюється додатково кольором, виявляються промислові конструкції;
- використовуються декоративні елементи в стилі «лофт»: старі труби, вентиляційні повітроводи, нерівні ділянки стін, промислове обладнання та ін.;
- використовуються оригінальні дизайнерські твори і меблі;
- поєднуються продумані сценарії процесів з непередбачуваністю і вільною поведінкою в ігрових просторах.

Глобалізований світ постійно змінюється, традиційні типи культурних установ нашої країни не в змозі реагувати на динаміку цих змін. В результаті мешканці втрачають інтерес до культурних об'єктів, нав'язаних системою ззовні, а індивід відчуває відчуження від соціокультурних, творчих та комунікаційних процесів у місті. У цих умовах арт-простори стають альтернативою, що створюють умови для творчого розвитку особистості та самовираження. Використання старих промислових підприємств для формування арт-кластерів дозволяє зберегти існуючий фонд будівель міста, реанімувати деградовані промислові території, зробити доступними їх для відпочинку громадян та в цілому підвищити культурний потенціал міста.